

**Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Інститут мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва**

Тетяна Прокопович

«КОМПОЗИЦІЯ В МОНУМЕНТАЛЬНОМУ ЖИВОПИСІ»

Методичні рекомендації

**Луцьк
2016**

УДК 75.052(072)
ББК 85.146.1я73-9
П 80

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 6 від 17 лютого 2016 року).

Рецензенти:

Лесик О.В. – доктор архітектури, професор, дійсний член Української академії архітектури, завідувач кафедри образотворчого мистецтва інституту мистецтв Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Лесик-Бондарук О.О. – кандидат архітектури, доцент кафедри образотворчого мистецтва інституту мистецтв Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Прокопович Т. А.

П 80 «Композиція в монументальному живописі»

Методичні рекомендації до курсу «Композиція в монументальному живописі» / Прокопович Тетяна Анатоліївна. – Луцьк : "Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2016. – 24 с.

Методичні рекомендації з курсу «Композиція в монументальному живописі» розроблені відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра і спрямований на поглиблене вивчення правил та прийомів створення монументального зображення за композиційними законами, а також створення оптимальних можливостей для фахового та творчого розвитку студентів, формування в них естетичного смаку відповідно до вимог сучасної системи освіти та умов сьогодення.

Мета видання – надати методичну допомогу викладачам у проведенні занять із курсу «Композиція в монументальному живописі».

Для викладачів та студентів II-III курсу напряму підготовки 6.020205 – «Образотворче мистецтво».

УДК 75.052(072)
ББК 85.146.1я73-9
П 80

© Прокопович Т. А. , 2016
© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2016

ЗМІСТ

1. Опис навчального курсу.....	4
2. Пояснювальна записка.....	4
3. Структура залікового кредиту курсу.....	5
4. Теоретичний курс.....	6
5. Практичний курс.....	7
6. Завдання для самостійної роботи.....	10
1). Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.....	10
2). Підготовка до виступів на семінарах і практичних робіт.....	11
3). Підготовка до написання модульних контрольних робіт з курсу «Композиція в монументальному живописі».....	13
4). Систематизація вивченого матеріалу перед заліком та екзаменом.....	13
7. Індивідуальні завдання	15
8. Оцінювання	15
9. Рекомендована література.....	20

**СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ
«КОМПОЗИЦІЯ В МОНУМЕНТАЛЬНОМУ ЖИВОПИСІ»**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 6	0202-Мистецтво	Вибіркова
	6020205- Образотворче мистецтво	
Модулів 6	Образотворче мистецтво	Рік підготовки 2-3
Змістових модулів 5		Семестр 4-6
ІНДЗ: <u>є</u>		Лекції 16 год.
Загальна кількість годин 216		Практичні 88 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних 2 самостійної роботи 1 індивідуальної роботи 1	Бакалавр	Лабораторні 0 год.
		Самостійна робота 56 год.
		Індивідуальна робота 56 год.
		Форма контролю: <u>залік</u> (4 семестр), <u>екзамен</u> (6 семестр)

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма курсу «Композиція в монументальному живописі», розроблена відповідно до навчального плану напряму «Образотворче мистецтво» розвиває у студентів вміння будувати високохудожні композиції за законами та правилами естетичного сприйняття. Даний курс розрахований для швидкого опанування і поглибленого вивчення правил та прийомів створення монументального зображення за композиційними законами, а також створення оптимальних можливостей для фахового та творчого розвитку студентів, формування в них естетичного смаку відповідно до вимог сучасної системи освіти та умов сьогодення.

I. Мета курсу полягає в поглибленні теоретичних знань та практичних навичок композиційного вирішення у побудові монументальних творів мистецтва, вихованні розвиненого професійного конструктивного бачення, аналітичного та абстрактного мислення, формування особистості здатної до творчого акту.

II. Завдання курсу полягає в тому, щоб освоїти знання і набути вміння композиційних вирішень у побудові творів монументального живопису; вміти будувати за законами композиції монументальні постановки академічного характеру; набути практичний і теоретичний досвід роботи зі стилізацією та узагальненням форми; оволодіти різними техніками, прийомами та засобами композиції; сформувати теоретичні та практичні навички композиційної побудови у складних видах монументального живопису: мозаїка, фреска, вітраж.

III. Вивчення курсу «Композиція в монументальному живописі» проходить у тісному міждисциплінарному зв'язку з курсами: «Малюнок», «Живопис», «Скульптура», «Композиція», «Перспектива в образотворчому мистецтві», «Нарисна геометрія», «Комплексне проектування», «Основи кольорознавства», «Дизайн», «Історія образотворчого мистецтва», «Основи технології техніки станкового живопису».

IV. В результаті вивчення курсу необхідно знати:

- сучасний стан монументального мистецтва в Україні та за її межами;
- правила композиційного моделювання форми зображення відповідно до видів, матеріалів і технік монументального живопису;
- композиційні етапи побудови зображення на різних видах площини;
- закони, правила, прийоми, засоби, що використовуються в композицій монументального живопису;
- художні техніки в монументальному живописі.

вміти :

- створювати високохудожні композиції, що відповідають сучасними вимогами освіти;
- стилізувати зображення при розробці монументальних зображень;
- працювати з різними видами художніх матеріалів;
- при композиційній побудові використовувати систему образів та понять, що історично склались в монументальному живописі.

3. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

Структура навчальної дисципліни.4 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ. (Семін.)	Інд.	Сам. роб.
Змістовий модуль I. Теоретичні основи курсу композиції в монументальному живописі					
Тема 1. Історія розвитку композиції як науки	14	4		6	4
Тема 2. Композиція натюрморту з драперіями	22		12	6	4
Разом за змістовим модулем 1	36	4	12	12	8
Змістовий модуль 2. Засоби композиції в монументальному живописі					
Тема 3. Засоби композиції в монументальному живописі	15	4		6	5
Тема 4. Композиція натюрморту з музичними інструментами	25		14	6	5
Разом за змістовим модулем 2	40	4	14	12	10
Усього годин	76	8	26	24	18

Структура навчальної дисципліни 5-6 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ. (Семін.)	Інд.	Сам. роб.

Змістовий модуль 1. Узагальнення та стилізація в монументальному живописі. Статичні та динамічні композиції					
Тема 1. Узагальнення, стилізація форм. Статика та динаміка	20	4		10	6
Тема 2. Композиція статичного характеру	32		16	10	6
Тема 3. Тематична композиція динамічного характеру	34		16	12	6
Разом за змістовим модулем 1	86	4	32	32	18
Змістовий модуль 2. Сюжет та сюжетність в композиції					
Тема 4. Здобутки провідних митців в галузі монументального живопису	8	4			4
Тема 5. Образ жінки в монументальному мистецтві	22		14		8
Разом за змістовим модулем 2	30	4	14		12
Змістовий модуль 3. Тематична композиція					
Тема 6. Створити ескіз художнього розпису на тему "Материнство", "Берегиня", "Історична слава" або до літературного твору	24		16		8
Разом за змістовим модулем 3	24		16		8
Усього годин	140	8	62	32	38

4. ТЕОРЕТИЧНИЙ КУРС ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗМІСЛОВИХ МОДУЛІВ

4 семестр

Змістовий модуль I. Теоретичні основи курсу композиції в монументальному живописі

Тема 1. Історія розвитку композиції як науки.

Основні види композиції та їх характеристика. Компоненти композиції, їх використання в монументальному живописі. Закони композиції в монументальному живописі. Історичні відомості появи композиції як науки. Монументальний живопис історичних епох, характерні особливості. Стили монументального живопису.

Тема 2. Композиція натюрморту з драперіями.

Створення композиції натюрморту в декоративному ключі з кількома драперіями, різними за кольором та фактурою, оздобленою орнаментами. Досягнення формально-площинного звучання композиції.

Виконання зарисовок невеликої драперії зі складками.

Змістовий модуль II. Засоби композиції в монументальному живописі

Тема 3. Засоби композиції в монументальному живописі.

Поняття типового образу в мистецтві. Поняття метричних та ритмічних композицій. Пропорціонування. Симетрія та асиметрія. Контраст та нюанс. Дослідження компонентів композиції в монументальному живописі. Симетрія та асиметрія та їх види в композиції.

Тема 4. Композиція натюрморту з музичними інструментами.

Створення натюрморту з музичними інструментами використовуючи ритм кольору, тональних різниць і тектоніки форм. Надання натюрморту підкресленого вертикального чи горизонтального орієнтування.

Виконання зарисовок музичних інструментів. Побудова композиційної схеми до даного практичного завдання.

5-6 семестр

Змістовий модуль I. Узагальнення та стилізація в монументальному живописі. Статичні та динамічні композиції

Тема 1. Узагальнення, стилізація форм. Статика та динаміка.

Поняття статичних та динамічних композицій. Ступені узагальнення. Абстрактний образ, як вища міра стилізації.

Тема 2. Композиція статичного характеру.

Створення композиції статичного характеру під загальною назвою «Місто». Підбір оптимальних засобів живопису та відповідних матеріалів для образної характеристики роботи.

Виконання завдання у декоративному чи абстрактному ключі.

Тема 3. Тематична композиція динамічного характеру.

На основі раніше виконаної статичної композиції створення композиції яскраво вираженого динамічного характеру під загальною назвою «Місто». Підбір оптимальних засобів монументального живопису та відповідних матеріалів для образної характеристики роботи. Виконання завдання у декоративному чи абстрактному ключі.

Змістовий модуль 2. Сюжет та сюжетність в композиції

Тема 4. Здобутки провідних митців в галузі монументального живопису.

Світові традиції в монументальному живописі. Досягнення українських митців в галузі монументального живопису. Творчість групи М. Бойчука.

Тема 5. Образ жінки в монументальному мистецтві

Створення композиції жіночого образу. Виконання погрудного портрету. Модель з підв'язаним волоссям (хустина, драперія). Як фон використання драперії з яскравим забарвленням та багато орнаментовані.

Змістовий модуль 3. Тематична композиція

Тема 6. Створення ескізу художнього розпису на тему «Материнство», «Берегиня», «Історична слава» або до літературного твору.

Аналіз композиційної будови твору. Здійснення підбору засобів для ширшого розкриття теми. Досягнення лаконізму, стислості.

5. ПРАКТИЧНИЙ КУРС ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ 4 семестр

Змістовий модуль I. Теоретичні основи курсу композиції в монументальному живописі

Тема 2. Композиція натюрморту з драперіями. 12 год.

Створити композицію натюрморту в декоративному ключі з кількома драперіями, різними за кольором та фактурою, оздоблені орнаментами. Досягнути формально-площинного звучання композиції.

Формат: полотно (картон) 60х60. Матеріали: акрил, олія.

Основні поняття: монументальний живопис, композиція, засоби вираження в композиції, планування, фреска, мозаїка, рельєф, монументальні форми, рисунок, олія, акрил.

Питання для самоконтролю.

1. Які основні види композиції та їх характеристика?
2. Яка відмінність композиційної побудови у станковому та монументальному живописі?
3. Які засоби вираження композиції в монументальному живописі?
4. Що таке монументальний живопис?
5. Які є види монументального живопису?
6. Що таке «Стріт арт»?
7. В чому проявляються характерні особливості контрасту та нюансу у монументальному живописі?
8. Які закони композиції в монументальному живописі?

Змістовий модуль 2. Засоби композиції в монументальному живописі

Тема 4. Композиція натюрморту з музичними інструментами 14 год.

Створити натюрморт з музичними інструментами використовуючи ритм кольору, тональних різниць і тектоніки форм. Надати натюрморту підкресленого вертикального чи горизонтального орієнтування.

Формат: за вибором студента. Матеріали: акрил, олія.

Основні поняття: типовий образ у монументальному мистецтві, тематична композиція, тональна різниця, метрична та ритмічна композиція, пропорціювання, симетрія та асиметрія, контраст та нюанс.

Питання для самоконтролю.

1. Які є засоби композиції в монументальному мистецтві?
2. Що таке симетрія та асиметрія ?
3. Як відрізняється статика і динаміка в монументальному живописі?
4. Що таке метричні та ритмічні композиції?
5. Що таке пропорціювання у монументальному живописі?
6. Які основні правила композиційного вирішення в монументальному живописі?
7. Які види монументального живопису за матеріалом і технікою виконання?
8. Що таке типізація образу у монументальній композиції?

5-6 семестр

Змістовий модуль 1. Узагальнення та стилізація в монументальному живописі. Статичні та динамічні композиції

Тема 2. Композиція статичного характеру. 16 год.

Створити композицію статичного характеру під загальною назвою «Місто». Підібрати оптимальні засоби живопису та відповідні матеріали для образної характеристики роботи. Виконати завдання у декоративному чи абстрактному ключі.

Формат: полотно (картон) 60х60см, 70х60см. Матеріали: акрил, олія, темпера.

Основні поняття: узагальнення форм, стилізація форм, статична композиція, динамічна композиція, абстрактний образ, декоративна композиція.

Питання для самоконтролю.

1. Чим характеризується статична композиція?
2. У чому проявляється динаміка в композиційному рішенні?
3. Які основні засоби стилізацій?

4. Як проявляється узагальнення форм?
5. Як розрізняються види монументального живопису за матеріалом і технікою виконання?
6. Чи мозаїка є декоративним видом живопису?
7. Що таке алегоричні образи у монументальному мистецтві?
8. Які фарби використовуються при написанні фрески?

Тема 3. Тематична композиція динамічного характеру. 16 год.

На основі раніше виконаної статичної композиції створити композицію яскраво вираженого динамічного характеру під загальною назвою «Місто». Підібрати оптимальні засоби монументального живопису та відповідні матеріали для образної характеристики роботи. Завдання слід виконувати у декоративному чи абстрактному ключі.

Формат: за вибором студента. Матеріали: акрил, олія

Основні поняття: графічні зарисовки композиційної побудови, пошукова робота композиційного рішення, ескізи динамічного характеру, *al secco*,

Питання для самоконтролю.

1. Чим відрізняється динамічна композиція від статичної?
2. Які сучасні матеріали використовуються у монументальному живописі?
3. Які вимоги до виконання *al secco* фрески?
4. Які вимоги до виконання *al fresco*?
5. Що таке вільний розпис?
6. Які школи монументального мистецтва в Україні?
7. В чому особливість монументального мистецтва ХХ ст.?
8. Де найчастіше розміщуються зображення у сучасному міському стріт-арті?

Змістовий модуль 2. Сюжет та сюжетність в композиції

Тема 5. Образ жінки в монументальному мистецтві 14 год.

Створи композицію жіночого образу. Виконати погрудний портрет. Модель з підв'язаним волоссям (хустина, драперія). Як фон використати драперії з яскравим забарвленням та багато орнаментовані.

Формат: за вибором студента. Матеріали: комбінована техніка.

Основні поняття: композиція погрудного портрету, образ жінки в живописі, епоха Постмодерну, сакральне монументальне мистецтво.

Питання для самоконтролю.

1. Які провідних митців в галузі монументального живопису?
2. Які основні правила композиції погрудного портрету.
3. Що таке гротеск у мистецтві?
4. Яка основна характеристика Українського сакрального монументального мистецтва?
5. Які образи використовуються в сакральному мистецтві України?
6. Які основні канони в сакральному мистецтві України?
7. Виокреміть найцікавіші приклади використання жіночого образу в творах монументального живопису.
8. Яка запорука гармонійності зображення образу з яскравим забарвленням драперії та багато орнаментованого одягу?

Змістовий модуль 3. Тематична композиція

Тема 6. Створити ескіз художнього розпису на тему «Материнство», «Берегиня», «Історична слава» або до літературного твору. 16 год.

Проаналізувати композиційну будову твору. Здійснити підбір засобів для ширшого розкриття теми. Досягнути лаконізму, стислості

Формат: за вибором студента. Матеріали: акрил, олія.

Основні поняття: тематична композиція, тематика у живописі, художній розпис, композиційна будова твору, засоби розкриття теми, лаконізм у живописі.

Питання для самоконтролю.

1. Що таке тематична композиція?
2. Як виражається тема «Материнство» у монументальному живописі?
3. Які засоби розкриття теми у художньому розписі на тематику з літературного твору?
4. Як проявляється лаконізм і стислість у монументальному живописі?
5. Які приклади тематики «Берегиня» у декоративному мистецтві і живописі?
6. На що потрібно зважати при композиційній побудові монументального твору з історичними персонажами?
7. Які особливості компоновання монументального художнього розпису у приміщенні?
8. Які перспективи сучасного розвитку монументального мистецтва в Україні?

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1). Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

4 семестр

Змістовий модуль I. Теоретичні основи курсу композиції в монументальному живописі

Тема 1. Історія розвитку композиції як науки.

Основні види композиції та їх характеристика. Компоненти композиції, їх використання в монументальному живописі. Закони композиції в монументальному живописі.

Історичні відомості появи композиції як науки. Монументальний живопис історичних епох, характерні особливості. Стили монументального живопису.

Тема 2. Композиція натюрморту з драперіями.

Композиція натюрморту в декоративному ключі. Драперія, різна за кольором та фактурою, оздоблена орнаментами.

Методи досягнення формально-площинного звучання композиції.

Виконати зарисовки невеликої драперії зі складками. Формат: за вибором студента. Матеріал: олівець, ручка, вугілля

Змістовий модуль 2. Засоби композиції в монументальному живописі

Тема 3. Засоби композиції в монументальному живописі.

Поняття типового образу в мистецтві.

Компоненти композиції в монументальному живописі.

Симетрія та асиметрія та їх види в композиції.

Поняття метричних та ритмічних композицій. Пропорціювання. Контраст та нюанс.

Тема 4. Композиція натюрморту з музичними інструментами.

Натюрморту з музичними інструментами.

Ритм кольору, тональна різниця, тектоніка форм.

Натюрморт підкресленого вертикального чи горизонтального орієнтування.

Виконання зарисовок музичних інструментів. Побудова композиційної схеми до даного практичного завдання.

5-6 семестр

Змістовий модуль 1. Узагальнення та стилізація в монументальному живописі. Статичні та динамічні композиції

Тема 1. Узагальнення, стилізація форм. Статика та динаміка.

Поняття статичних та динамічних композицій. Ступені узагальнення.

Абстрактний образ, як вища міра стилізації.

Використання засобів композиції в сучасних творах монументального живопису.
Сфера використання статички й динаміки в сучасній рекламній індустрії, приклади застосування.

Тема 2. Композиція статичного характеру.

Композиція статичного характеру під загальною назвою «Місто».

Виконання серії графічних зарисовок, котрі будуть використовуватись як основа для пошукової роботи.

Підбір оптимальних засобів живопису та відповідних матеріалів для образної характеристики роботи.

Виконання завдання у декоративному чи абстрактному ключі.

Тема 3. Тематична композиція динамічного характеру.

На основі раніше виконаної статичної композиції створення композиції яскраво вираженого динамічного характеру під загальною назвою «Місто».

Створити серію ескізів композиції динамічного характеру. Виконати серію графічних зарисовок, котрі будуть використовуватись як основа для пошукової роботи.

Підбір оптимальних засобів монументального живопису та відповідних матеріалів для образної характеристики роботи.

Виконання завдання у декоративному чи абстрактному ключі.

Змістовий модуль 2. Сюжет та сюжетність в композиції

Тема 4. Здобутки провідних митців в галузі монументального живопису.

Світові традиції в монументальному живописі.

Досягнення українських митців в галузі монументального живопису.

Творчість групи М. Бойчука.

Школи монументального живопису в сучасній Україні.

Діяльність молодих художників м. Луцька в галузі сучасного живопису.

Тема 5. Образ жінки в монументальному мистецтві.

Аналіз робіт художників епохи Постмодерну. Виокремлення найцікавіших прикладів використання жіночого образу в творах монументального живопису, на їх основі створення серії ескізів для виконання практичного завдання.

Створення композиції жіночого образу. Виконання погрудного портрету. Модель з підв'язаним волоссям (хустина, драперія). Як фон використання драперії з яскравим забарвленням та багато орнаментованої.

Формат: довільний. Матеріали: олівець, вугілля, ручка, лінер, туш, акварель, гуаш.

Змістовий модуль 3. Тематична композиція

Тема 6. Створити ескіз художнього розпису на тему "Материнство", "Берегиня", "Історична слава" або до літературного твору.

Аналіз композиційної будови твору.

Здійснення підбору засобів для ширшого розкриття теми.

Досягнення лаконізму, стислості.

Створення композицію за тематикою практичного завдання.

Формат: А-2. Матеріали: олівець, олійні фарби, полотно.

2). Підготовка до виступів на семінарах та практичної роботи.

Тема 2. Композиція натюрморту з драперіями.

Література

Волков Н. В. Геометрия и композиция картин / Н.В. Волков. – М. : Искусство, 1990. – 132 с.

Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти : навчальний посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів / М. А. Кириченко, - К. : Вища школа, 2002. – 188 с.

Михайленко В. Є. Основи композиції / В. Є. Михайленко. – К. : Каравела, 2004. – 304 с.

Тема 4. Композиція натюрморту з музичними інструментами

Література

Жданова Н. С. Перспектива: учебное пособие / Н. С. Жданова. – М. : Владос, 2004. – 224 с.

Ли, Н. Г. Основы академического рисунка / Н. Г. Ли. — М.: Эксмо, 2005. — 480 с..

Урсу Н. О. Теоретичні основи композиції [Текст] : навчально-методичний посібник для студентів ВНЗ художніх та художньо-педагогічних спеціальностей / Н. О. Урсу, Б. М. Негода, В. А. Гнатюк, І. П. Міхалевська. - Кам'янець-Подільський : Кам.-Под. держ. унів., 2004. - 61 с.

5-6 семестр

Тема 2. Композиція статичного характеру

Література

Антонович Є. А. Малюнок і живопис [Текст] : методичні рекомендації / Є. А. Антонович, В. А. Шпільчак. – К., 1990. – 28 с.

Бартенев І. А. Батажкова В. Н. Нариси історії архітектурних стилів : навчальний посібник / І. А. Бартенев. - М. : Образотворче мистецтво, 1983. - 124 с.

Волков Н. В. Геометрия и композиция картин / Н.В. Волков. – М. : Искусство, 1990. – 132 с.

Сухенко В. О. Рисунок [Текст] : методичні рекомендації / В. О. Сухенко. - К. : "BONA MENTE", 2004. - 184 с.

Тема 3. Тематична композиція динамічного характеру

Література

Антонович Є. А. Малюнок і живопис [Текст] : методичні рекомендації / Є. А. Антонович, В. А. Шпільчак. – К., 1990. – 28 с.

Бартенев І. А. Батажкова В. Н. Нариси історії архітектурних стилів : навчальний посібник / І. А. Бартенев. - М. : Образотворче мистецтво, 1983. - 124 с.

Валериус С. С. Монументальная живопись. Современные проблемы: учебное пособие для студентов художественных заведений / С. С. Валериус - М.: Искусство, 1979. - 200 с.

Волков Н. В. Геометрия и композиция картин / Н.В. Волков. – М. : Искусство, 1990. – 132 с.

Ратничин В. М. Перспектива : учеб. пособие для студентов художественного института / В. М. Ратничин. – К. : Вища школа, 1992. – 232 с.

Ростовцев, Н. Н. Академический рисунок: Учеб.для студентов худож.-граф. Фак.. пед.. ин-тов. – 2-е изд., доп. И перераб. / Н. Н. Ростовцев. — М. : Просвещение, 1984. — 240 с., ил.

Тема 5. Образ жінки в монументальному мистецтві

Література

Баммес Г. Л. Изображение фигуры человека / Г. Л. Баммес. – Берлин, 2007. – 326 с.

Басанець Л. В. Живопис [Текст] / Л. В. Басанець. – Одеса : ОДП, 2002 – 128 с.

Волков Н. В. Геометрия и композиция картин / Н.В. Волков. – М. : Искусство, 1990. – 132 с.

Кирцер Р. М. Рисунок и живопись / Р. М. Кирцер. – М. : Высшая школа, 1992.- 270 с.

Ли, Н. Г. Основы академического рисунка / Н. Г. Ли. — М.: Эксмо, 2005. — 480 с.

Мельник А. М. Український живопис ХХ – ІХ ст.: Альбом / А. М. Мельник. – К. : Галерея, 2007. – 304 с.

Ростовцев Н. Н. Рисование головы человека / Н. Н. Ростовцев. – М. : Свет, 1989. – 215 с.

Тема 6. Створити ескіз художнього розпису на тему "Материнство", "Берегиня", "Історична слава" або до літературного твору

Література

- Баммес Г. Л. Изображение фигуры человека / Г. Л. Баммес. – Берлин, 2007. – 326 с.
Басанець Л. В. Живопис [Текст] / Л. В. Басанець. – Одеса : ОДПІ, 2002 – 128 с.
Волков Н. В. Геометрия и композиция картин / Н.В. Волков. – М. : Искусство, 1990. – 132 с.
Кирцер Р. М. Рисунок и живопись / Р. М. Кирцер. – М. : Высшая школа, 1992.- 270 с.
Ли, Н. Г. Основы академического рисунка / Н. Г. Ли. — М.: Эксмо, 2005. — 480 с.
Мельник А. М. Український живопис ХХ – ІХ ст.: Альбом / А. М. Мельник. – К. : Галерея, 2007. – 304 с.
Михайленко В. Є. Основи композиції / В. Є. Михайленко. – К. : Каравела, 2004. – 304 с.
Придатко Т. В. Мистецтво України 1991-2003 / Т. В. Придатко, З. В. Чегусова, Т. Ю. Скляренко. – К. : Мистецтво, 2003. – 256 с.
Ростовцев Н. Н. Рисование головы человека / Н. Н. Ростовцев. – М. : Свет, 1989. – 215 с.

3). Підготовка до написання модульних контрольних робіт з курсу «Композиція в монументальному живописі»»

Модульна контрольна робота № 1.

Композиція натюрморту в декоративній манері виконання

Проаналізувати творчість Б. Буряка, С. Резніченка та ін. художників України та створити композицію декоративного натюрморту. Тематика натюрмортів довільна.

Формат: за вибором студента. Матеріал: акрил, олія

Модульна контрольна робота № 2.

Рисунок гіпсових предметів

Виконати рисунок натюрморту з гіпсових предметів: куб, куля, призма, конус, циліндр та черепом. Створити складну композицію натюрморту за рахунок чергування статичних мас гіпсових тіл та динамічних форм черепа (можуть використовуватись гіпсові деталі обличчя).

5-6 семестр

Модульна контрольна робота №1. Композиція пейзажу.

Виконати серію рисунків та етюдів архітектури міського середовища чи сільської місцевості. На основі даних матеріалів створити завершену складну декоративну композицію з яскраво вираженим динамічним спрямуванням.

Формат: за вибором студента. Матеріали: акрил, акварель, сангіна, олія.

Модульна контрольна робота № 2. Жіночий портрет з кольоровими орнаментованими драперіями

Створити композицію погрудного жіночого портрету, як фон використати насичені за кольором та орнаментовані драперії. Досягти умовності в зображенні жіночого портрету.

Формат: за вибором студента. Матеріали: акрил, олія.

Модульна контрольна робота №3. Створити ескіз декоративного розпису.

На основі виконаних начерків та натурних зарисовок створити ескіз розпису в абстрактному ключі за робочою назвою "Час пік". Провести ескізування, проаналізувати зміну реальної форми в стилізовану. Надати композиції стильового звучання. Здійснити оптимальний підбір живописних засобів виразності в роботі.

4). Систематизація вивченого матеріалу перед заліком та екзаменом.

4 семестр – залік

Залікова робота:

Натюрморт з гіпсових тіл та гіпсової маски.

Виконати живопис натюрморту з гіпсових тіл та гіпсової маски. Створити складну композицію натюрморту, передати матеріальність об'єктів постановки, вдало підібрати ракурс зображення.

Формат: 60x60см. Матеріали: акрил, олія.

5-6 семестр – екзамен.

Екзамен проходить у формі виконання письмової та практичної роботи.

Можливі варіанти тем завдання практичної екзаменаційної роботи:

1. Рисунок складного натюрморту з гіпсовою маскою

Виконати композицію натюрморту з гіпсовою, як фон використати орнаментовані драперії та поєднання предметів різних за фактурою: скло, плетиво і т.д.

Формат: 60x60см. Матеріал: акрил, олія.

2. Ескіз художнього розпису на тему

Створити ескіз фрагменту художнього розпису на тему: "Український побут", "Світ М. Приймаченко", "Календарно-релігійна обрядовість" і т.д.

Формат: 60x60см. Матеріал: кольоровий папір, гуаш, акрил, олія.

3. Етюд натурниці

Виконати етюд натурниці в складному кольоровому драпіруванні (погрудний портрет). Досягнути живописного поєднання декоративних елементів фону з реалістичним звучанням моделі.

Формат: 50x60см. Матеріал: акрил, олія.

Питання до екзамену

1. Предмет вивчення композиції в монументальному живописі.
2. Історія становлення та розвитку композиції як науки.
3. Кращі зразки творів монументального живопису. Короткі історичні відомості.
4. Стан монументального живопису в українському образотворчому мистецтві.
5. Напрямки вуличного мистецтва. Так званий "Стріт арт".
6. Види композиції в монументальному живописі.
7. Засоби композиції в монументальному живописі. Коротка характеристика.
8. Компоненти композиції в монументальному живописі.
9. Статика та динаміка, як засоби композиції в монументальному живописі.
10. Симетрія та асиметрія, як засоби композиції в монументальному живописі.
11. Ритмічна та метрична характеристика композиції.
12. Закони композиції в монументальному живописі.
13. Основні правила в композиції в монументальному живописі.
14. Школи монументального мистецтва в Україні.
15. Типізація образу, як основа тематичної композиції.
16. Види монументального живопису за матеріалом та технологією виконання.
17. Фреска та її види
18. Мозаїка, як вид монументального живопису. Кращі твори людства.
19. Сграфіто. Технологія виготовлення. Матеріали.
20. Енкаустика. Фаюмський портрет.
21. Алегоричні образи в творах світового монументального мистецтва.
22. Вимоги до виконання al secco фрески.
23. Вимоги до виконання al fresco.
24. Суміші розчинів, що використовуються для приготування тиньку для фрескового розпису.
25. Сучасні матеріали, що використовуються в монументальному живописі.
26. Монументальне мистецтво ХХ ст. Найяскравіші представники.

27. Поняття вільного розпису в сучасному монументальному живописі.
28. Гротеск, як тип художньої образності.
29. Українське сакральне монументальне мистецтво.
30. Бароко, як найяскравіша епоха монументального мистецтва в Україні.
31. Система образів в сакральному мистецтві України.
32. Канон в сакральному мистецтві України.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

4 семестр

В якості індивідуального завдання пропонується виконання рисунку натюрморту з капітеллю та зім'ятим аркушем паперу. Проаналізувати конструкцію та будову складок. Знайти складну динамічну композицію натюрморту. Порівняти матеріальність і фактуру зображуваних об'єктів. Формат: аркуш А-2. Матеріал: вугіль, олівець, мішана техніка.

5-6 семестр

В якості індивідуального завдання пропонується виконання серії рисунків та етюдів архітектури міського середовища. На основі даних матеріалів створити завершену декоративну композицію.

Формат: за вибором студента. Матеріали: акрил, гуаш, акварель, сангіна, олія.

За виконання індивідуального завдання студент може отримати максимум 8 балів. Завдання передбачає виконання повноцінної творчої постановки та оцінюється в 8 балів:

8-7 балів студент отримує виконавши постановку з урахуванням обумовлених завдань роботи; постановка є вдалою з точки зору композиції, присутня конструктивна характеристика твору, вибір художніх засобів відповідає найкращому розкриттю теми. Робота підкріплена рядом композиційних начерків.

6-5 балів студент отримує виконавши завдання на належному рівні; присутні незначні похибки композиційного плану, є проблеми конструктивного характеру з відтворенням елементів природи, робота виглядає завершеною.

4-3 бали студент отримує, якщо при роботі над завданням присутні значні похибки конструктивного плану, слабо виражена композиційна характеристика, в роботі можна прослідкувати поетапність виконання завдання, робота потребує незначного доопрацювання.

2-1 бали ставиться, якщо робота не має ознак завершеності, відсутня композиція твору, відсутня портретна характеристика натурника, зображення не має цілісності, порушені тональна та об'ємно просторова характеристика твору.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: лекції, семінарські та практичні заняття, самостійне опрацювання літератури, робота в мережі Інтернет.

8. ОЦІНЮВАННЯ

МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ:

- перевірка виконання поточних практичних робіт;
- перевірка перебігу виконання індивідуальних, самостійних завдань;
- виконання модульних контрольних робіт;
- залік, іспит, як підсумковий засіб діагностики успішності.

Поточне оцінювання

4 семестр

Практичні завдання змістових модулів, оцінюються в 16 балів кожне:

16-14 балів студент отримує якщо робота відповідає наступним показникам: самостійна робота до відповідного завдання виконана на високому рівні і в повному обсязі, в постановці присутня композиційна рівновага, досягнутий принцип підпорядкування цілому, продумане формальне рішення та опрацьовані елементи декоративної виразності.

13-11 бали студент отримує виконавши завдання в повній мірі, але допущені незначні недоліки конструктивного плану, дещо порушена композиція твору, робота виконана в повному обсязі, але потребує доопрацювань, самостійна робота виконана на належному рівні, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі, проте відчуває проблеми з його відтворенням при роботі над постановкою.

10-8 бали студент отримує, якщо завдання виконане на достатньому рівні, має ознаки завершеності, проте присутні похибки композиційного плану, порушені пропорції, відсутня образна характеристика натури, самостійна робота виконана на дуже низькому рівні, робота потребує незначного доопрацювання.

7-4 бали отримує виконавши самостійну роботу до завдання на низькому рівні, цілі роботи, повною мірою, не досягнуті. Робота відповідає достатньому рівню, потребує значного доопрацювання.

3-1 бал ставиться, якщо робота містить певні елементи композиції, студент демонструє слабкий рівень знань з предмету, вміє користуватись засобами рисунку та живопису, але не володіє конструктивним мисленням.

Індивідуальні завдання передбачає виконання повноцінної творчої постановки та оцінюється в 8 балів:

8-7 балів студент отримує виконавши постановку з урахуванням обумовлених завдань роботи; постановка є вдалою з точки зору композиції, присутня конструктивна характеристика твору, вибір художніх засобів відповідає найкращому розкриттю теми. Робота підкріплена рядом композиційних начерків.

6-5 балів студент отримує виконавши завдання на належному рівні; присутні незначні похибки композиційного плану, є проблеми конструктивного характеру з відтворенням елементів натури, робота виглядає завершеною.

4-3 бали студент отримує, якщо при роботі над завданням присутні значні похибки конструктивного плану, слабо виражена композиційна характеристика, в роботі можна прослідкувати поетапність виконання завдання, робота потребує незначного доопрацювання.

2-1 бали ставиться, якщо робота не має ознак завершеності, відсутня композиція твору, відсутня портретна характеристика натурника, зображення не має цілісності, порушені тональна та об'ємно просторова характеристика твору.

Оцінювання модульних контрольних робіт проводиться за такою схемою:

30-25 балів студент отримує якщо проведена композиційна робота в постановці, засоби виразності підпорядковані поставленим вимогам до виконання завдання, пророблені пошукові ескізи для кращого розкриття теми. Робота виконана на належному професійному рівні та може використовуватись у методичних цілях.

24-20 балів студент отримує виконавши завдання в повній мірі, але допущені незначні недоліки композиційного плану, робота виконана в повному обсязі, завдання підкріплене рядом пошукових ескізів за для кращого розкриття тематики завдання. Вимоги до виконання роботи враховані частково.

19-15 балів студент отримує, якщо завдання виконане на достатньому рівні, має ознаки завершеності, проте присутні похибки композиційного плану, порушені пропорції, відсутній зв'язок виконаної роботи з пропонованими вимогами, підготовчі ескізи виконані на дуже низькому рівні, робота потребує доопрацювання.

14-10 балів отримує, якщо робота виконана з порушенням принципів побудови зображення; не враховані композиція формату, студент не робить аналітичного розбору зображення, робота виглядає незавершеною та не виразною, відчувається брак розуміння та зв'язку теорії з практичною діяльністю.

9-1 бал ставиться, якщо робота містить певні елементи композиції, відсутні грамотна побудова зображення, порушені принципи ведення багатосеансної постановки, студент демонструє слабкий рівень знань з предмету, вміє користуватись засобами рисунка, але не володіє конструктивним мисленням.

Залік проходить у формі перегляду, студенти готують експозицію творів виконаних за 4 семестр (практичні завдання, індивідуальна робота, модульні контрольні роботи). Виводиться підсумкова оцінка. В разі якщо студент не згідний із отриманими балами він може скласти залік.

Залік проходить у формі виконання практичної роботи. Час відведений на складання заліку становить 4 годин.

60-50 балів студент отримує, якщо за короткий проміжок часу зумів побудувати зображення що відповідає наступним показникам: присутня передача конструктивних особливостей будови натури, проведена композиційна робота в постановці та об'ємно-тонова характеристика зображуваної натури, засоби виразності підпорядковані образній характеристиці, та творчому задуму.

49-40 балів студент отримує виконавши завдання в повній мірі, але допущені незначні недоліки анатомічно-конструктивного плану, дещо порушена композиція твору, робота виконана в повному обсязі, але потребує незначної корекції.

39-30 балів студент отримує, якщо завдання виконане на достатньому рівні, має ознаки завершеності, проте присутні похибки композиційного плану, порушені пропорції, відсутня конструктивна характеристика натури. Робота потребує значного доопрацювання.

29-20 балів отримує, якщо робота виконана з порушенням принципів побудови зображення, не враховані композиція формату, вплив на образну характеристику твору, студент не робить тонального розбору зображення; робота виглядає незавершеною та не виразною, відчувається брак розуміння та зв'язку теорії з практичною діяльністю.

19-1 балів ставиться, якщо робота містить певні елементи композиції, студент демонструє слабкий рівень знань з предмету, вміє користуватись засобами рисунка, але не володіє конструктивним мисленням. Не співвідносить час виконання завдання з реальними вимогами до виконання даного завдання.

В результаті вивчення курсу «Композиція в монументальному живописі» найвища кількість балів (90-100) та найвища оцінка «відмінно» виставляється тоді, коли студент легко орієнтується в теоретичному матеріалі, самостійна та індивідуальна роботи до відповідних завдань виконана на високому рівні і в повному обсязі, в постановках присутня композиційна рівновага, досягнутий принцип підпорядкуванню цілому, студент вільно обговорює, орієнтується і дискутує з усіх викладених тем у 4 семестрі.

На оцінку «добре» (75-82 бали) студент добре володіє поняттями, що викладалися у теоретичному матеріалі, самостійна та індивідуальна роботи до відповідних завдань виконана на середньому рівні, проте в повному обсязі, в постановках присутня композиційна рівновага. На «задовільну» оцінку (60-67балів) студент володіє знаннями наданими в теоретичному матеріалі, але з деякими випущеними ключовими моментами, має самостійні та індивідуальні роботи до відповідних завдань, але в постановках недостатньо присутня композиційна рівновага, недосягнутий принцип підпорядкуванню цілому.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

4 семестр

Поточний контроль (макс = 40 балів)		Модульний контроль (макс = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3		
ЗМ 1	ЗМ 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	100
Т2	Т3	8	30	30	
16	16				

5-6 семестр

Поточне оцінювання

Робота над практичними завданнями:

Практичні завдання змістових №1-3 модулів, оцінюються в 8 балів кожне:

8-7 балів студент отримує, якщо самостійна робота до відповідного завдання виконана на високому рівні і в повному обсязі, в постановці присутня композиційна рівновага, досягнутий принцип підпорядкування цілому, продумане формальне рішення та опрацьована образна характеристика твору.

6-5 балів студент отримує виконавши завдання в повній мірі, але допущені незначні недоліки конструктивного плану, дещо порушена композиція твору, робота виконана в повному обсязі, але потребує доопрацювань, самостійна робота виконана на належному рівні, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі, проте відчуває проблеми з його відтворенням при роботі над постановкою.

4-3 бали студент отримує, якщо завдання виконане на достатньому рівні, має ознаки завершеності, проте присутні похибки композиційного плану, порушені пропорції, відсутня образна характеристика натури, самостійна робота виконана на дуже низькому рівні, робота потребує незначного доопрацювання.

2-1 бал ставиться, якщо робота містить певні елементи композиції, студент демонструє слабкий рівень знань з предмету, вміє користуватись засобами рисунку та живопису, але не володіє конструктивним мисленням.

Індивідуальні завдання

Завдання передбачає виконання повноцінної творчої постановки та оцінюється в 8 балів:

8-7 балів студент отримує виконавши постановку з урахуванням обумовлених завдань роботи; постановка є вдалою з точки зору композиції, присутня конструктивна характеристика твору, вибір художніх засобів відповідає найкращому розкриттю теми. Робота підкріплена рядом композиційних начерків, пошукових ескізів.

6-5 балів студент отримує виконавши завдання на належному рівні; присутні незначні похибки композиційного плану, є проблеми конструктивного характеру з відтворенням елементів натури, робота виглядає завершеною. Етюди та рисунки до завдання виконанні не в повному обсязі.

4-3 бали студент отримує, якщо при роботі над завданням присутні значні похибки конструктивного плану, слабо виражена композиційна характеристика, в роботі можна прослідкувати поетапність виконання завдання, робота потребує незначного доопрацювання.

2-1 бали ставиться, якщо робота не має ознак завершеності, відсутня композиція твору, відсутня портретна характеристика натурника, зображення не має цілісності, порушені тональна та об'ємно просторова характеристика твору.

Модульні контрольні роботи оцінюються відповідно:

20-17 балів студент отримує якщо робота відповідає поставленим вимогам до завдання, продумана композиція твору, студент добре володіє образотворчою грамотою. Виконані пошукові ескізи для кращого розкриття теми завдання, робота виконана на належному професійному рівні та може використовуватись у методичних цілях.

16-14 балів студент отримує виконавши завдання в повній мірі, але допущені незначні недоліки композиційного плану, дещо порушені вимоги до виконання твору, робота виконана в повному обсязі, завдання підкріплене рядом пошукових ескізів за для кращого розкриття тематики завдання.

13-10 балів студент отримує, якщо завдання виконане на достатньому рівні, має ознаки завершеності, проте присутні похибки композиційного плану, не враховані завдання до даного виду роботи, порушені строки виконання завдання, підготовчі ескізи виконані на дуже низькому рівні, робота потребує значного доопрацювання.

9-6 балів отримує, якщо робота виконана з порушенням принципів побудови зображення; не враховані композиція формату, студент не робить кольорового розбору зображення, робота

виглядає не завершеною та не виразною, відчувається брак розуміння та зв'язку теорії з практичною діяльністю.

5-1 бал ставиться, якщо робота містить певні елементи композиції, відсутні грамотна побудова зображення, порушені принципи ведення завдання, студент демонструє слабкий рівень знань з предмету, вміє користуватись засобами рисунка, але не володіє конструктивним мисленням.

Екзамен проходить у формі перегляду, студенти готують експозицію творів виконаних за 5-6 семестр (лабораторні завдання, індивідуальна робота, модульні контрольні роботи). Виводиться підсумкова оцінка. В разі якщо студент не згідний із отриманими балами він може скласти екзамен.

Екзамен проходить у формі виконання письмової та практичної роботи. Час відведений на складання екзамену становить 6 годин. Пріоритет в оцінюванні відводиться саме практичній заліковій роботі, так як це є основний вид діяльності студента за час навчання.

Оцінюється відповідно:

60-50 балів студент отримує, якщо за короткий проміжок часу зумів побудувати зображення що відповідає наступним показникам: присутня передача конструктивних особливостей будови природи, проведена композиційна робота в постановці та об'ємно-тонова характеристика зображуваної природи, засоби виразності підпорядковані образній характеристиці, та творчому задуму. Студент дав чіткі та зрозумілі відповіді на екзаменаційні питання.

49-40 балів студент отримує виконавши завдання в повній мірі, але допущені незначні недоліки анатомічно-конструктивного плану, дещо порушена композиція твору, робота виконана в повному обсязі, але потребує незначної корекції. Студент дав чіткі та зрозумілі відповіді на екзаменаційні питання.

39-30 балів студент отримує, якщо завдання виконане на достатньому рівні, має ознаки завершеності, проте присутні похибки композиційного плану, порушені пропорції, відсутня конструктивна характеристика природи; робота потребує значного доопрацювання. Студент погано орієнтується в теоретичному матеріалі.

29-20 балів отримує, якщо робота виконана з порушенням принципів побудови зображення, не враховані композиція формату, вплив на образну характеристику твору, студент не робить тонального розбору зображення. робота виглядає незавершеною та не виразною, відчувається брак розуміння та зв'язку теорії з практичною діяльністю.

19-1 балів ставиться, якщо робота містить певні елементи композиції, студент демонструє слабкий рівень знань з предмету, вміє користуватись засобами рисунка, але не володіє конструктивним мисленням. Не співвідносить час виконання завдання з реальними вимогами до виконання даного завдання. Теоретичні знання студента перебувають на дуже задовільному рівні.

В результаті вивчення курсу «Композиція в монументальному живописі» найвища кількість балів (90-100) та найвища оцінка «відмінно» виставляється тоді, коли студент легко орієнтується в теоретичному матеріалі, самостійна та індивідуальна роботи до відповідних завдань виконана на високому рівні і в повному обсязі, в постановках присутня композиційна рівновага, досягнутий принцип підпорядкуванню цілому, студент вільно обговорює, орієнтується і дискутує з усіх викладених тем у 4 семестрі.

На оцінку «добре» (75-82 бали) студент добре володіє поняттями, що викладалися у теоретичному матеріалі, самостійна та індивідуальна роботи до відповідних завдань виконана на середньому рівні, проте в повному обсязі, в постановках присутня композиційна рівновага. На «задовільну» оцінку (60-67балів) студент володіє знаннями наданими в теоретичному матеріалі, але з деякими випущеними ключовими моментами, має самостійні та індивідуальні роботи до відповідних завдань, але в постановках недостатньо присутня композиційна рівновага, недосягнутий принцип підпорядкуванню цілому.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

5-6 семестр

Поточний контроль (макс = 40 балів)				Модульний контроль (макс = 60 балів)			Загальна кількість балів	
Модуль 1			Модуль 2	Модуль 3				
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	МКР 3		
T2	T3	T 5	T 6	8	20	20	20	100
8	8	8	8					

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 – 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 – 66	E		

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: опорні конспекти лекцій, інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, ілюстраційні матеріали.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аксенов Ю. Цвет и линия. Практическое руководство по рисунку и живописи / Ю. Аксенов, М. Левидов., 1986. – 326 с.
2. Антонович Є. А. Малюнок і живопис [Текст] : методичні рекомендації / Є. А. Антонович, В. А. Шпільчак. – К., 1990. – 28 с.
3. Баммес Г. Л. Изображение фигуры человека / Г. Л. Баммес. – Берлин, 2007. – 326 с.
4. Бартенев І. А. Батажкова В. Н. Нариси історії архітектурних стилів : навчальний посібник / І. А. Бартенев. - М. : Образотворче мистецтво, 1983. - 124 с.
5. Барщ, А.. О. Наброски и зарисовки / А. О. Барщ. — М. : Искусство, 1970. — 166 с.
6. Басанець Л. В. Живопис [Текст] / Л. В. Басанець. – Одеса : ОДПІ, 2002 – 128 с.
7. Бойчук В.М. Практичне кольорознавство: методичні рекомендації / В.М. Бойчук / Луцьк: Твердиня, 2011. – 30 с.
8. Валериус С. С. Монументальная живопись. Современные проблемы: учебное пособие для студентов художественных заведений / С. С. Валериус - М.: Искусство, 1979. - 200 с.
9. Волков Н. В. Геометрия и композиция картин / Н.В. Волков. – М. : Искусство, 1990. – 132 с.
10. Декоративно-ужиткове мистецтво: словник. — У 2-х т./ під ред. Я.П.Запаска.– Львів: Афіша, 2000.
11. Жданова Н. С. Перспектива: учебное пособие / Н. С. Жданова. – М. : Владос, 2004. – 224 с.

12. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти : навчальний посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів / М. А. Кириченко, - К. : Вища школа, 2002. – 188 с.
13. Кирцер Р. М. Рисунок и живопись / Р. М. Кирцер. – М. : Высшая школа, 1992.- 270 с.
14. Корниенко, В.С. О законах красоты : К вопросу о сущности эстетических явлений в действительности и в искусстве : монография / В.С. Корниенко. Х. : ХДУ, 1970. 224 с.
15. Ли, Н. Г. Основы академического рисунка / Н. Г. Ли. — М.: Эксмо, 2005. — 480 с..
16. Мельник А. М. Український живопис ХХ – ІХ ст.: Альбом / А. М. Мельник. – К. : Галерея, 2007. – 304 с.
17. Михайленко В. Є. Основи композиції / В. Є. Михайленко. – К. : Каравела, 2004. – 304 с.
18. Придатко Т. В. Мистецтво України 1991-2003 / Т. В. Придатко, З. В. Чегусова, Т. Ю. Склярєнко. – К. : Мистецтво, 2003. – 256 с.
19. Прищенко С.В. Кольорознавство: навч. посібник/ за ред. проф. Є.А.Антоновича. — К.: Альтерпрес, 2010. — 354 с.
20. Ратничин В. М. Перспектива : учеб. пособие для студентов художественного института / В. М. Ратничин. – К. : Вища школа, 1992. – 232 с.
21. Ростовцев, Н. Н. Академический рисунок: Учеб. для студентов худож.-граф. Фак. пед. ин-тов. – 2-е изд., доп. и перераб. / Н. Н. Ростовцев. — М. : Просвещение, 1984. — 240 с., ил.
22. Ростовцев Н. Н. Рисование головы человека / Н. Н. Ростовцев. – М. : Свет, 1989. – 215 с.
23. Ростовцев, Н. Н. Учебный рисунок / Н. Н. Ростовцев. — М. : Просвещение, 1976. — 238 с.
24. Стасюк Н.Г., Киселева Т. Ю., Орлова И. Г., Основы архитектурной композиции. Учебное пособие / Стасюк Н. Г., Киселева Т. Ю., Орлова И. Г., – М.: Архитектура – С, 2004, -96 с.
25. Сухенко В. О. Рисунок [Текст] : методичні рекомендації / В. О. Сухенко. - К. : "BONA MENTE", 2004. - 184 с.
26. Тихонов, С. В. Рисунок / С. В. Тихонов, В. Г. Демьянов, В. Б. Подрезков. — М.: Стройиздат, 1983. — С. 217—222.
27. Тихонов, С. В. Рисунок : учебное пособие для студентов архитектурных специальностей вузов /С. В. Тихонов, В. Г. Демьянов, В. Б. Подрезков. — М. : Стройиздат, 1983. — 295 с.
28. Український авангард 1910-1930 років: альбом. — К.: Мистецтво, 1996.
29. Урсу Н. О. Теоретичні основи композиції [Текст] : навчально-методичний посібник для студентів ВНЗ художніх та художньо-педагогічних спеціальностей / Н. О. Урсу, Б. М. Негода, В. А. Гнатюк, І. П. Міхалевська. - Кам'янець-Подільський : Кам.-Под. держ. унів., 2004. - 61 с.

Додаткова література:

1. Французский портрет XVIII века : [альбом] / Ю.К. Золотов . – М. : Искусство , 1968 . – 275 с., ил. – (Из истории мирового искусства) . - Библиогр. в примеч.: с. 245-263. - Указ. имен: с. 268-274. - На пер. авт. не указан.
2. Импрессионизм: История, картины, биографии / Сост. И.Г. Мосин. – СПб: Изд. дом «Кристалл», 2002. – 96 с.: ил.
3. Импрессионизм: Мастера, предшественники и последователи : Энциклопедия / Сост. Грицак Е.Н. – М.: Эксмо, 2003. – 221 с.
4. Иогансон Б.В. За мастерство в живописи. – М.: Изд-во Акад.художеств СССР, 1952. – 224 с.антор А.М. Предмет и среда в живописи. Проблемы взаимоотношений предметного мира и пространственной среды. – М.: Сов.художник, 1981. – 127 с.
5. Кирцер Ю.М. Рисунок и живопись: Учеб.пособие. – 2-е изд., перераб.и доп. – М.: Высш.шк., 1997. – 271 с.
6. Курочкина К.А. Знакомство с натюрмортом. – Сиб, - 1958. – 110 с.
7. Мочалов Л.В. Пространство мира и пространство картины: Очерки о языке живописи. – М.: Сов.художник, 1983. – 375 с.
8. Основы живописи/ Пер. с исп. О. Вартановой. – С. – Пб.: АОЗТ «Весант», 1994. – 128 с.
9. Прокофьев Н.И. Натюрморт. Учебное пособие по живописи для студентов ХГФ педагогических вузов. – М.: Московский педагогический государственный университет, 1999. – 65 с.

Автор

Прокопович Тетяна Анатоліївна, кандидат психологічних наук, асистент кафедри образотворчого мистецтва інституту мистецтв Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО КУРСУ
«КОМПОЗИЦІЯ В МОНУМЕНТАЛЬНОМУ ЖИВОПИСІ»

Для приміток

Навчально-методичне видання

Автор: Прокопович Тетяна Анатоліївна

КОМПОЗИЦІЯ В МОНУМЕНТАЛЬНОМУ ЖИВОПИСІ

Методичні рекомендації до курсу «Композиція в монументальному живописі» для викладачів і студентів напряму підготовки 6.020205 – «Образотворче мистецтво».

Друкується в авторській редакції

